

УДК 378.1(477):314.745

Хриков Є.М.

Хрыков Е.Н.

Khrykov I.

**НАПРЯМИ ІНТЕГРАЦІЇ ПЕРЕМІЩЕНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ ДО ПРИЙМАЮЧИХ ГРОМАД
НАПРАВЛЕНИЯ ИНТЕГРАЦИИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ В
ПРИНИМАЮЩИЕ ОБЩИНЫ
DIRECTIONS OF INTEGRATION OF THE MOVED HIGHER EDUCATIONAL
ESTABLISHMENTS WITH HOST COMMUNITIES**

Інтеграція переміщених вищих навчальних закладів до приймаючих громад є важливою умовою збереження та розвитку освітнього, культурного, наукового потенціалу Луганської та Донецької області.

Переміщені вищі навчальні заклади стикаються із значною кількістю проблем: збереження контингенту викладачів, нестача приміщень для навчальних занять, необхідного обладнання, гуртожитків, спеціальної літератури, баз практик, житла для викладачів тощо. Про складність вирішення цих проблем свідчить значне зниження рейтингових місць цих установ у ТОП – 200 кращих університетів країни 2016 р. у порівнянні з цим рейтингом 2013 року.

У створенні сприятливих умов для діяльності переміщених вищих навчальних закладів зацікавлені три суб'єкти цього процесу: самі ВНЗ, державні структури та приймаючі громади. З боку держави прийнято декілька заходів, спрямованих на вирішення проблем переміщених навчальних закладів. Постановою Кабінету Міністрів України затверджено перелік з 18 переміщених ВНЗ, зняті обмеження на проведення ремонтних робіт, закупівлю необхідного обладнання.

Президент нашої країни підписав Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності вищих навчальних закладів, наукових установ, переміщених з тимчасово окупованої території та з населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження», прийнятий Верховною Радою 3 листопада 2016 року.

Цей закон спрямований на підтримку належного функціонування переміщених вищих навчальних закладів та наукових установ, забезпечення прав і законних інтересів таких закладів, їх працівників та осіб, які в них навчаються. Законом, зокрема, надається визначення поняття «тимчасово переміщений вищий навчальний заклад», врегульовуються питання діяльності та надання прав переміщеним ВНЗ на тимчасових засадах стосовно встановлення нормативів чисельності осіб, які навчаються, на одну посаду науково-педагогічного працівника, продовження дії акредитаційних сертифікатів таким вищим навчальним закладам на провадження освітньої діяльності, встановлення фіксованих обсягів держзамовлення для всіх спеціальностей та всіх освітніх рівнів, зазначених у відповідних ліцензіях на провадження освітньої діяльності, а також особливостей виконання окремих договірних зобов'язань переміщеними вищими навчальними закладами на період проведення антитерористичної операції.

Але вирішення проблем переміщених вищих навчальних закладів залежить не тільки від державних структур, а і від активності освітніх установ та приймаючих їх громад.

У довоєнні часи працівники вищих навчальних закладів не тільки брали активну участь у місцевих виборах, а і висували своїх представників до органів місцевого самоврядування. Це дозволяло представникам ВНЗ активно впливати на рішення, які приймали органи місцевого самоврядування. Але в наш час в українському законодавстві виникле правова суперечність. У ст. 8 Закону 2014 р. «Про тимчасово переміщених осіб» ідеться про те, що внутрішньо переміщена особа «реалізує своє право голосу на місцевих виборах шляхом зміни місця голосування без зміни виборчої адреси».

Але у вересні 2015 р. набрав чинності Закон України «Про місцеві вибори», у якому законодавці не передбачили можливості голосування внутрішньо переміщених осіб, оскільки вони перебувають за межами населеного пункту, у якому прописані. З того часу тільки двоє із 1,5 міль. переселенців, Яків Вітюк з Криму та Ірина Малець з Донецька, які проживають нині в Києві, відстояли своє право в судовому порядку голосувати на місцевих виборах в Україні. Працівники навчальних закладів у наш час не тільки не беруть участь у виборах, а не можуть бути обрані в органи місцевого самоврядування. Така ситуація є свідченням не тільки порушення конституційних прав переселенців, а і значного звуження можливостей працівників університетів впливати на рішення, які приймають органи місцевого самоврядування.

Парадоксальність такої ситуації полягає у тому, що з появою переселенців у містах та населених пунктах податки до місцевих бюджетів значно зросли. Так, наприклад, у м. Старобільськ, де розташований Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка, місцевий бюджет виріс у три рази і провідну роль у такому зростанні відіграє саме університет. Керівникам переміщених вищих навчальних закладів треба урахувати, що українське законодавство не забороняє нашим громадянам відвідувати засідання органів місцевого самоврядування, тому такою можливістю доречно скористатися працівникам університетів для пошуку нових форм взаємодії навчальних закладів та місцевої влади.

Головною умовою прискореної інтеграції вищих навчальних закладів до приймаючих громад є перехід від позиції прохача до позиції активного суб'єкта життєдіяльності та розвитку цих громад. Розглянемо які для цього є можливості. Майже всі переміщені вищі навчальні заклади зберегли свій науковий потенціал тому можуть брати участь у вирішенні низки завдань: проведення аналізу розвитку регіону або міста, проведення моніторингових досліджень з різних аспектів діяльності регіону, розробка регіональних програм розвитку, висвітлення життєдіяльності навчального закладу та регіону в місцевій пресі, створення експертних та громадських рад.

Різноманітний склад працівників вищих навчальних закладів створює сприятливі умови для участі у численних заходах, які відбуваються у місцях розташування установ: проведення свят, концертів, спортивних змагань, конкурсів, виставок. Бажано щоб переміщені навчальні заклади ініціювали заходи з запобігання корупції, проведення екологічних акцій, акцій допомоги збройним силам України, надавали допомогу мешканцям з обмеженими можливостями, інвалідам АТО.

Вищі навчальні заклади мають значні потенційні можливості для організації просвітницької роботи у загальноосвітніх школах, трудових колективах, що дозволяє вирішувати не тільки освітні завдання, а і формувати свій імідж та впливати на збільшення контингенту студентів.

Реалізація зазначених напрямів інтеграції переміщених вищих навчальних закладів до приймаючих громад дозволить ефективніше реалізувати права нашої молоді на якісну освіту, створить більш сприятливі умови для діяльності освітніх установ, підвищить їх вплив на суспільні процеси у нашому регіоні.